

BÜYÜK NUTKUN BASILIŞI ESNASINDA ATATÜRK TARAFINDAN YAPILAN İKİ DÜZELTME

Prof. Dr. UTKAN KOCATÜRK

Büyük Nutuk, Atatürk tarafından 1927 yılında Cumhuriyet Halk Partisi'nin II. Büyük Kongresi'nde 15 Ekim 1927 - 20 Ekim 1927 tarihleri arasında 6 gün süre ile okunmuş, bilâhare kitap halinde yayımlanmıştır. Atatürk, Nutkun yazılışı esnasında Millî Mücadele, İstiklâl Savaşı ve Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşuna kaynak teşkil eden birçok belgeyi gözden geçirmiş, bu belgelerin büyük bir bölümünden eserine geniş alıntılar yapmış, bu arada kişisel yazışmalardan, Erzurum ve Sivas Kongreleri, Türkiye Büyük Millet Meclisi tutanaklarından ve gazete koleksiyonlarından büyük ölçüde yararlanmıştı.

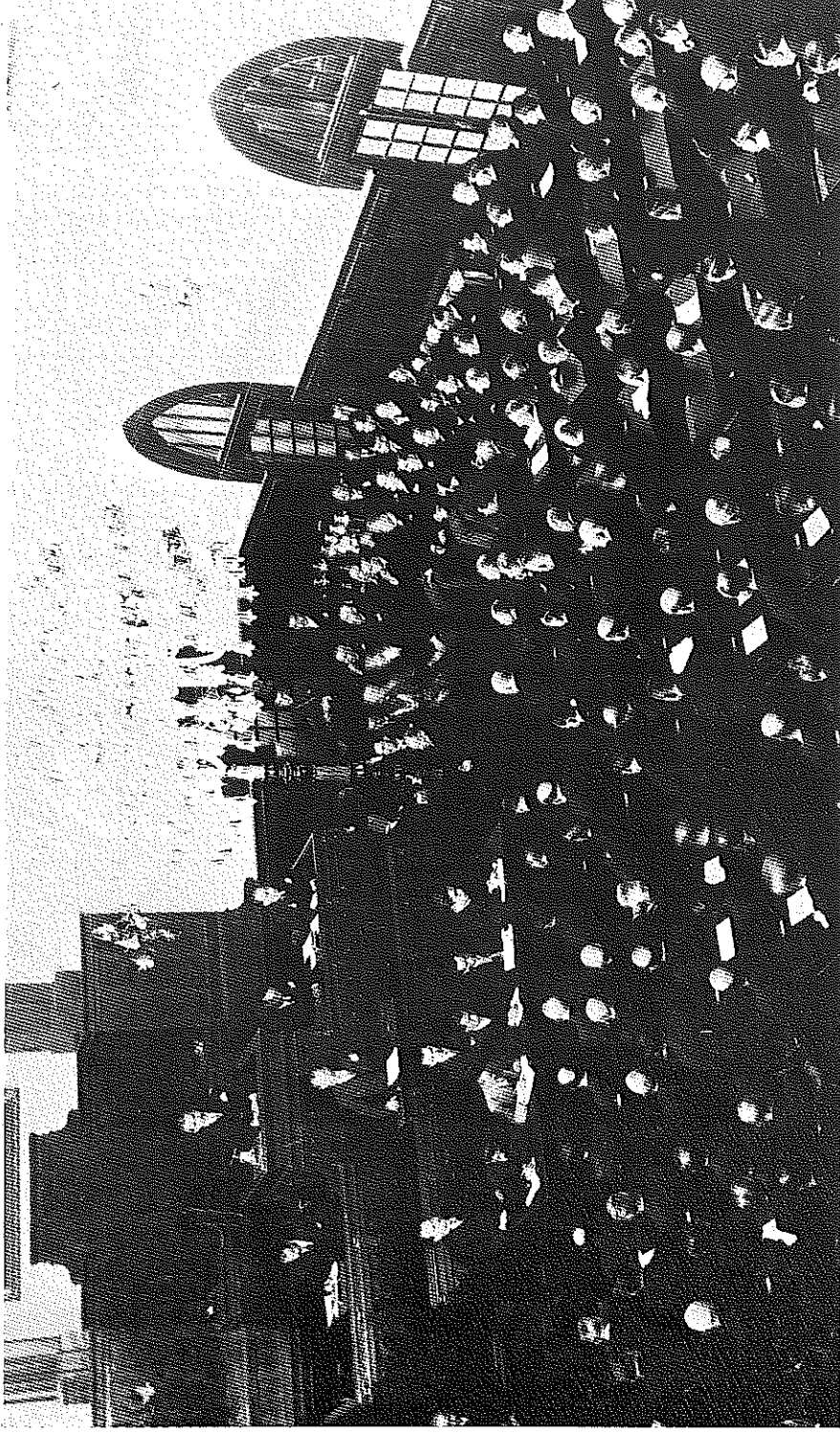
Nutuk metni bizzat Atatürk tarafından okunmuş, sıra vesika sunuşa geldiği zaman Atatürk, her vesikayı kürsüden, Kongre'de kâtiplik görevinde bulunan Ruşen Eşref Ünaydın'a uzatmış, belgeler de onun tarafından okunmuştur.

Atatürk Nutkun yazılışında ifade şekline büyük önem vermiştir. Anlatılan veya yorumlanan olaylarda herhangi bir yanlış anlamayı önlemek üzere, Nutkun okunuşunu takiben -dikkatini çeken bazı hususlarda- baskı esnasında gerekli düzeltmelerin yapılması için ilgililere talimat vermiştir. Birinci belge * bu hususu göstermektedir.

İkinci belge** ise -Nutkun yayım hakkı kendisine verilen- Türk Tayyare Cemiyeti'nin "Vesikalar" cildinde yer alan bir belgedeki "temize çekiş" hatasının düzeltilmesi için Cumhurbaşkanlığı Özel Kalem Müdürü'ne yazısını içermektedir. Özel Kalem Müdürü Hasan Rıza Soyak'ın, yazının altına "Aslını tetkik edelim" kaydını düşmesi, Nutkun basımında -dizgi hatalarından arındırılması için- ne derece titiz davranıldığını kanıtlamaktadır.

* Cumhurbaşkanlığı Atatürk Arşivi, Kutu: 140-1, Dosya: 82, Fihrist: 3/15-16

** Cumhurbaşkanlığı Atatürk Arşivi, kutu: 140-1, Dosya: 82, Fihrist: 19

Atatürk Büyük Nurfunu okurken (15 Ekim 1927 - 20 Ekim 1927)

Antalya, Burdur, Muğla, Isparta sancakları ile Afyon-Karaisar, Kütahya, Aydın ve Konya sancaklarının bilâhare tayin edilecek aksamında teşebbüsât-ı iktisadiye için hakk-ı rüşhan verecektik. Bundan başka, işbu menatıkta Türk Hükümeti veya Türk sermayesi tarafından yapılmayacak olan iktisadî işlerin İtalyan sermayesine verilmesi ve Ereğli madenlerinin bir İtalyan-Türk şirketine devri kabul edilmekte idi.”

Suretinde tashih edilmesi tensip buyurulmuştur. Bu kısım da tabedilmiş ise talimat-ı cedide verilmeğe üzere keza iş’arı mercûdur².

II

Türk Tayyare Cemiyeti Mübayaat Komisyonu

İstanbul

Numara 1234

*11 Haziran 1928**

Riyaset-i Cumhur Kalem-i Mahsus Müdürü Hasan Rıza Beyefendiye:

Efendim;

Leffen takdim edilen “264” numaralı vesika’nın 5. satırından 7. satırın baş tarafına kadar olan cümle, sehvi tebyiz dolayısıyla maksad-ı âliyi ifade edemediği görülmüş olduğundan, tashihinin icrası ile iade buyurulmasını komisyon kararı ile istirham ve teyid-i ihtiramata eylerim efendim.

*Tayyare Cemiyeti
Mübayaat Komisyonu Reisi
(İmza)*

Aceledir

Tahrirata 12/6

Aslını tetkik edelim.

² Direktifin verildiği esnada bu bölüm henüz basılmadığından Atatürk’ün gösterdiği şekilde düzeltilmiş ve metne “işbu menatıkta” ibaresi eklenmiştir.

* Bu belgenin 11 Haziran 1928 tarihini taşıması, Nutkun basım ve yayım tarihine de açıklık getirmektedir. Nutkun eski harflî basımları, üzerinde 1927 tarihi taşımasına rağmen 1928 yılı Temmuz ayında yayımlanmıştır. Nitekim 12 Temmuz 1928 tarihli Hakimiyeti Milliye gazetesi, “Reisicumhur Hazretlerinin tarihi nutuklarının baskı ve cilt işlerinin tamamlandığını, bayilere verilmeyerek Tayyare Cemiyeti şubelerinde satılacağını” bildirmektedir. 18 Temmuz 1928 tarihli Vakit gazetesinde de aynı hususa şu haberle değinilmektedir: “Tarihî Nutuk tab ve teclit edildi. Bu büyük eser Tayyare Cemiyeti şubelerine gönderiliyor. Yakında satılmaya başlanacaktır.” Bu bilgiler Nutkun 1927 yılında değil, 1928 yılında yayımlandığına kesinlik kazandırmaktadır.

A	V-5
D	82
F	3-18

توكىي جهورىي رايستى

نىكا ئىنقىلابىي كىتابخانىسى

مەخدا

آنقرە

مفلە ، اسپارطە سىنجاقلار بىلە آمىون قرە حصار ، كوتاهىيە ، آيدىن و تونىيە سىنجاقلارنىڭ بالانقرە تىمىن ايدىلە جىك اقسامىدە تىشباتاقتىقادىيە اىچون حق و جحان بىرە جىكك . بوندىن بشقە ، اشو مناطقىدە ، تورك حكومتى ويا تورك سرمايەسى طرفىدىن ياپىلمىچق اولان اقتصاد ئايشلارك ايتالىيان سرمايەسنە وىرلىسى و ارلكى مەدىنلارنىڭ بىر ايتالىيان تورك شىركىتە دورى قبول ايدىلگىم ايدى .»

صورتىدە تصحيح ايدىلمىسى تىسبب بويىچە بىرولمىشدر . بو قىسىم دە طبع ايدىلمىش ايسە تىلىمات جدىدە وىرلىك اوزرە كذا اشعارى موجود .

CUMHURBAŞKANLIĞI ARŞIVI	
er No. :	_____
s. No. :	_____
in No. :	_____

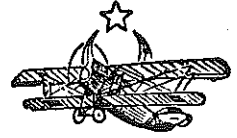
A	V-5
D	82
F	3-18

جواب بارىدەق اوزرە 1 جواب اولدىقى بىرلەك تىرىخ و نوموروستىك دورى بجا اولۇردۇ .

Büyük Nutkun basımı esnasında ilgililere verilen talimat (tıpkıbasım)

استانبول
11 = حزيران = 1432
928

A	V-5
D	82
F	19

تورك طياره جمعيته

مبايعات قوميسيوني

نومرو

1234

رياست جمهور قلم منصوص مديري حسن رضا بك أفندي يه :

أفندم ؛

لفاً تقديم ايديلسن ((264)) نومرولو وثيقه نك بشنجى سطرندن
يدنجى سطرلك باش طرفنه قدر اولان جمله، سهوتيبيني دولاييسيله
مقصد عالي بي افاده ايدهمديكي كورولمش اولديغندن تصحيحنك
اجراسيله اعاده بيورلمسنى قوميسيون قراريله استرحام و تأييد
احترامات ايلع افندم ..

جواب

طياره جمعيته
مبايعات قوميسيوني رئيسى

KURBANLIKLI AF.	
No. :	
Doc. No. :	
File No. :	

6/12
تاريخه
اعنه تقديمه
علاوة

A	V-5
D	82
F	21-1

Büyük Nutkun “Vesikalar” cildinde yer alan 264. belgedeki “temize çekiş” hatasının düzeltilmesi için yazılan yazı.

TWO CORRECTIONS MADE BY ATATÜRK IN THE PROOFS OF HIS SPEECH (BÜYÜK NUTUK)

(Summary)

The author presents here a document showing two corrections Atatürk made in his Speech during the proof-reading stage.